

Nr 182.

Godkänd av första kammaren den 15 maj 1925.

Godkänd av andra kammaren den 15 maj 1925.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till dels lag angående ändrad lydelse av §§ 37 och 49 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm och dels lag angående ändrad lydelse av § 3 i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 19.)

Till KONUNGEN.

Genom en den 20 mars 1925 dagtecknad proposition, nr 143, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av §§ 37 och 49 i förordningen den 23 maj (nr 33) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t genom en likaledes den 20 mars 1925 dagtecknad proposition, nr 144, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av § 3 i lagen den 15 maj 1903 (nr 58 sid. 1) angående folkskoleväsendet i Stockholm.

Riksdagen har ansett sig böra upptaga dessa propositioner till behandling i ett sammanhang.

Genom ovannämnda propositioner har Eders Kungl. Maj:t efter framställningar från Stockholms stadsfullmäktige förelagt riksdagen förslag åsyftande reformer inom huvudstadens kommunala förvaltning i två hänseenden. Den ena gäller ordningen för utseende av vice ordförande i vissa av stadens nämnder,

för vilka i samband med 1920 års omorganisation av den centrala stadsförvaltningen i Stockholm stadgades, att ej blott ordförande utan även vice ordförande skulle utses av och inom stadskollegiet. Av skäl, som i propositionerna närmare utvecklas, har emellertid denna ordning befunnits olämplig. Avsikten är, att i stället nämnderna själva skola välja sina vice ordförande. I den mån bestämmelser i detta ämne ankomma på riksdagens avgörande, inrymmas de för närvarande dels i § 37 av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm och dels i § 3 av lagen angående folkskoleväsendet Stockholm, och i sagda lagrum föreslås således nu förändringar.

Mot denna reform har riksdagen intet att invända utan finner sig böra på de i propositionerna angivna grunder bifalla nyssnämnda ändrade lagstadganden och i anledning därav föreslagna övergångsbestämmelser.

Det andra av de i föreliggande propositioner upptagna spörsmålen avser införande av en särskild form för underställning av vissa beslut rörande stadens tjänstemäns anställningsförhållanden. Med några i särskilda författningar stadgade undantag har hittills ingen annan möjlighet förefunnits att vinna ändring i de kommunala myndigheternas beslut om tjänstetillsättning, entledigande från tjänst och dylikt än den som står till buds genom bestämmelserna i kommunalförordningens 49 § om besvär över dylika myndigheters beslut i allmänhet. Den allenast formella prövning av besluten, som medgives av dessa bestämmelser, har emellertid icke ansetts tillfyllest beträffande nyss omförmälda särskilda slag av frågor, utan det har syntts önskvärt att för dylika ärenden finna en speciell ordning, som tillåte en förnyad prövning av besluten i hela deras vidd. Efter ett flerårigt dryftande av detta spörsmål inom Stockholms kommunalförvaltning ha numera stadsfullmäktige hemställt hos Eders Kungl. Maj:t om åtgärders vidtagande för åvägabringande av frågans lösning i enlighet med av dem framlagt förslag.

Detta förslag innehåller, att den, som är missnöjd med någon stadens nämnds beslut i fråga om tillsättning av ordinarie befattning lydande under nämnden, eller om förordnande att uppehålla sådan befattning under sammanhängande tid av minst sex månader eller om skiljande eller förflyttning från ordinarie befattning på grund av fel eller försummelse i tjänsten, skall kunna få beslutet underställt prövning av en för bedömande av dylika frågor särskilt organiserad nämnd, betecknad »förtroendenämnden». Härifrån undantagas dock dels sådana nämnders beslut i hithörande frågor, om vilkas sakliga prövning i anledning av besvär särskilda föreskrifter redan finnas, och dels beslut av stadskollegiet. Förtroendenämnden skall enligt förslaget bestå av fem ledamöter, nämligen stadsfullmäktiges ordförande samt förste och andre vice ordförande jämte två av Eders Kungl. Maj:t förordnade, i allmänna värv erfarna personer. Nämnden skall vara beslutför, om fyra ledamöter äro tillstädes, och för ändring av beslut, som underställts dess prövning, skall fordras majoritet av dess samtliga ledamöter, d. v. s. minst tre röster. Över dess beslut skall kunna klagas hos överståthållarämbetet i vanlig ordning enligt de i § 49 av kommunalförordningen meddelade föreskrifterna om besvär på formella grunder. Däremot skall möjligheten att på denna väg an-

föra besvär omedelbart över sådant beslut, som enligt det förestående skulle kunna underställas förtroendenämnden, vara utesluten.

Medan bestämmelser i övrigt om detta underställningsförfarande skulle bero allenast av Eders Kungl. Maj:ts stadfästelse, kräver den påpekade begränsningen i de allmänna besvärstadgandenas tillämpning ändring av förutnämnda § 49 i kommunalförordningen, och på grund därav har frågan nu kommit under riksdagens prövning.

Riksdagen anser sig icke kunna bifalla Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag i denna senare del. Att vidtaga den ifrågasatta förändringen av gällande ordning för besvärsrätt i administrativ väg beträffande de kommunala besluten, finner nämligen riksdagen ej tillrådligt. Oavsett huru kravet på saklig prövning av nu ifrågavarande kommunala beslut må kunna tillgodoses, synes alltså denna besvärsrätt böra oförändrad vidmakthållas.

Ehuru det ifrågasatta underställningsförfarandet vid den ordning, vari detsamma avses att genomföras, endast i en formell detalj kräver riksdagens medverkan, har riksdagen ej kunnat underlåta att beakta den sakliga innebörden av den tillärnade anordningen. Att överlåta realprövningen i kommunala tjänstefrågor åt en nämnd, som till avsevärd del skulle bestå av medlemmar utsedda av Eders Kungl. Maj:t, synes icke stå i god överensstämmelse med den ledande självstyrelseprincipen inom den svenska kommunalförvaltningen. Och det torde ej böra förbises, att reformen, även om den i föreliggande sammanhang allenast gäller huvudstaden, på grund av sin art kan väntas bli prejudicerande, åtminstone för övriga större städers vidkommande.

Riksdagen vill även nämna, att under ärendets behandling andra uppslag till frågans lösning givits, mot vilka nu berörda principiella erinringar icke torde kunna riktas. I den ordning, vari frågan framkommit till riksdagens behandling, lär emellertid riksdagen sakna anledning att närmare ingå på det uppkomna spörsmålets lösning.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla

dels att Eders Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 143 icke kunnat i sin helhet av riksdagen antagas, men att riksdagen för sin del antagit följande

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av § 37 i förordningen den 23 maj 1862 (nr 33)
om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att § 37 i förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

§ 37.

Mom. 1. Stadskollegiet utser till ordförande i drätselnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningsskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, även som bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet, därvid hänsyn toges till den fördelning av föredragningsskyldigheten, varom i § 35 förmäles.

Av stadskollegiet utsedda ordförande i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer. Bliver plats, varom här är fråga, ledig, skall den av stadskollegiet omedelbart återbesättas. Den, som jämlikt § 34 av stadskollegiet utsetts i borgarråds ställe, uppehålle jämväl den befattning, denne innehar såsom ordförande i nämnd.

De ledamöter — — — avgång lediga.

Avgående ledamot — — — kan omväljas.

Om sättet — — — stadskollegiet stadgat.

Mom. 2. Kvinna, som — — — sig uppdraget.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Av stadskollegiet jämlikt äldre bestämmelser utsedda vice ordförande i stadens nämnder skola vid sagda tidpunkt frånträda dessa befattningar.

Bestämmas i instruktion för nämnd, i vilken stadskollegiet jämlikt äldre bestämmelser utsett vice ordförande, att antalet av stadsfullmäktige utsedda ledamöter och suppleanter skall från och med den 1 juli 1925 ökas, skall val förrättas i juni 1925 och avse tiden till och med den 31 december 1926

dels att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 144.

Stockholm den 15 maj 1925.

Med undersätlig vördnad.
